

VÜQAR ƏHMƏD

Gülbalanın yaşı qırxı üçü keçmişdi. İyirmi beş yaşından bu yana, yəni on səkkiz il idi ki, Nəriman Nərimanovun Azərbaycanın siyasi-ictimai mühitindəki fəaliyyəti ilə bağlı namizədlik müdafiə etmək istəyirdi, bu günkü dillə desək fəlsəfə doktorluğu lakin komissiyadan keçə bilmirdi. Əslində mövzu o qədər də ağır mövzu deyildi, tədqiqat obyektini Nəriman Nərimanovun artıq XX əsrin əvvəllərindən Azərbaycan xalqı qarşısında göstərdiyi xidmətləri, 1917-ci ildə çar Rusiyası məmurlarının, o cümlədən menşevik libası geyinmiş ermənilərin Nargin adasındakı türk əsirlərə verdikləri insanlığa sığmayan işgencələrini Azərbaycan xalqı qarşısında bəyan etməyi, özünün buraxdığı "Hümmət" qəzetində bu haqda geniş və ətraflı məqalə yazmağı, türk əsirlərin xilasını üçün el atası Hacı Zeynalabdin Tağıyevlə, eyni zamanda Bakının Şeyxül-İslamı Ağa Əlizadə, onlardan əlavə Bakının müsəlman əhalisi arasında onlarla nüfuzlu insanlarla birlikdə əlində gələni əsirgənməyi, türk əsirlərə hər cürə yardım göstərməkdən ötrü Bakının bütün müsəlman əhalisini ayağa qaldırması, Azərbaycanda Şura hökuməti qurulandan sonra isə Azərbaycanın məşhur generalı Səmədbəy Mehmandarovu, Əliyə Şıxlinskini, Xosrov bəy Sultanoğlu, o cümlədən Hacı Zeynalabdin Tağıyevi, Azərbaycanın böyük bəstəkarı Üzeyir bəy Hacıbəyliyi ölümün pəncəsindən xilas etməyi, bundan əlavə də Dağlıq Qarabağın Ermənistanla verilməsinin qarşısını almağı, ümumiyyətlə ruslar və ermənilər tərəfindən Azərbaycanın parçalanmasının qətiyyətlə addımlarla qarşısını almağı və bir sıra başqa xidmətləri haqqında idi.

Gülbala orta məktəbdə fərlil oxumamışdı. Lakin zərgər atasının rüşvət-xor müəllimlərə verdiyi ianələr sayəsində orta məktəbi dörd və beş qiymətlərlə bitirmişdi. Daşı belə əzib quma döndərən pul Gülbala orta məktəbi bitirəndən sonra da öz işini gördü. Atası külli miqdarda pul verib "atamın gül balasını" Universitetlərdən birində tarix fakültəsinə saldı.

Gülbala universitetdə oxuduğu zaman bahalı kostyumlar, parlıltı çəkmələr geyinər, qoluna qızıl saat taxar, dərslər vaxtı tez-tez sağa-sola nəzər salar, qəşəng qızların diqqətini özünə çəkmək istəyər, tənəffüs zamanı isə dəhlizdə ədalət yerləşlərlə, bufetdə cəmisini bir manatlıq yemək alanda belə cibindən ən azı iyirmi dəne yüzlik çıxarıb ətrafa nümayiş etdirər, eyni zamanda ən azı 50 min qiyməti olan avtomobili ilə hər kəsdən fərqlənmək istəyirdi.

Lakin nə qədər bəzənsə-düzənsə də, milyoner atanın oğlu olduğunu reklam eləmə də, heç bəxti gətirmirdi. Nəinki qəşəng qızlar, heç qəşəng olmayan qızlar da ona məhəl qoymur-

dular. Güzgü qarşısında dayanarkən özünü qətiyyətlə eybəcər hesab etməyənlər Gülbalanı istər tələbə yoldaşları, istərsə də başqaları "İdbar" adlandırdılar, lakin təbii ki, onun bundan xəbəri yox idi. Onu ən çox narahat edən isə qızların ona məhəl qoymaması idi.

Amma qızlar ona məhəl qoymasalar da, pulu həyatlarından çox sevən bəzi müəllimlər diqqət yetirirdilər. Onun xoşa gəlməyən görkəmindən iyrensələr də bunu qətiyyətlə biruzə vermirdilər. Çünki zaçot və imtahanlarda bu milyoner balasını yaxşıca soyurdular.

Gülbala isə səbrli idi, bir gün qış olub ucacağına inanırdı.

Lakin bütün bunlarla yanaşı Gülbalanı tam mənfəi adam kimi də qiymətləndirmək düz olmazdı. O, onunla bir kursda təhsil alan Qarabağ müharibəsində bir qıçını itirmiş Şahbala adlı bir qaziyyə dərin iltifat göstərir, çox zaman onu öz məşini ilə dərindən sonra evlərinə aparır, demək olar ki, hər gün tənəffüs zamanı bufetdə onu ləzzətli yeməklərə qonaq edirdi. Bundan əlavə onlarla bir kursda təhsil alan Şerqiyev adlı bir qızın qardaşı Qarabağ savaşında şəhid olanda bu acı xəbəri eşidən kimi iri bir avtobus tutaraq kursun bü-

burda Gülbala ilişdi. Çünki artıq Gülağanın milyonları heç bir işə yaramırdı. Zətan Gülbalanın elmi rəhbəri yaşı artıq yetmiş haqlamış Səfiəddin İsmayıl olduqca sərt adam idi. Hələ sovetlər dövründə Bakı Dövlət Universitetində dərslər deyərək, hamının Stepan Şaumyanı təriflədiyi zamanlarda o, bu bolşevik donuna girmiş şeytanın Azərbaycan xalqına elədiyi pislikləri, 1918-ci ildə daşnak-bolşevik neofaşist hərbi birləşmələrinə başçılıq edərək Bakıda otuz min, Şamaxıda iyirmi min, Qubada iyirmi beş min, Kürdəmirdə, Göyçayda, Səlyanda, Lənkəranda on minlərlə günahsız, silahsız insanın, hamilə qadınların, körpə uşaqların, qocaların ən vəhi üsullarla qətlə yetirdiyini, o cümlədən Azərbaycanı daşnak-bolşevik neofaşist hərbi birləşmələrindən xilas etməyə gəlmiş Qafqaz İslam Ordusunun qarşısına qoşduğunu o səkkiz minlik bolşevik ordusu Göyçay yaxınlığında Qaraməyem deyilən vadidə Qafqaz İslam Ordusu əsgərlərinin məğlub olandan sonra Bakı şəhərinin dörd yüz min qızıl pul dəyərində olan sərətini Sevan gömisinə yığaraq ailəsini, eyni zaman-

HEKAYƏ

XOŞBƏXT

tün tələbələrini yığıb Cəlilabada aparmış, şəhidin dəfn mərasimində canla-başla iştirak etmiş, şəklini bağrına basıb ağılamış, eyni zamanda onun şəklini Cəlilabaddakı şəhidlər xiyabanına qədər əllərində aparmışdı. Gülbala həzür mərasimi zamanı şəhidin valideynlərinə pul da təklif etmişdi, lakin on doqquz yaşlı gənc övladlarını itirmiş ata-ana bunu qəbul etməmişdi.

Bir sözlə Gülbalanı tam mənfəi insan adlandırmaq günah olardı, lakin əfsuslar olsun ki, bəşər övladının əksəriyyəti xətalardan xali deyil, əgər bütün insanlar günahsız, səvhsiz olsaydı, onda bütün bəşəriyyət peyğəmbərlərdən, imamlardan ibarət olardı.

Gülbalanın əllərinin pulla oynaması isə onun atası Gülağanın təkəzə zərgərliyi ilə bitmirdi. Azərbaycan müstəqilliyinə qovuşandan sonra zərgər Gülağa əlində olan imkandan istifadə eləyib əvvəlcə super-market, sonra restoran, daha sonra isə otel açmışdı. Bütün bunlar isə ona xeyli gəlir gətirirdi. O da təkəzə varisi- oğlu Gülbalanın xoşbəxt olması üçün əlində gələni əsirgənmirdi. Nakotikdən, əyyaşlıqdan, qumarbazlıqdan uzaq Gülbala isə savadı kifayət qədər olmasa da alim olmaq istəyirdi və atası da onun məhəl alım olmasa üçün imkanı daxilində heç bir şey əsirgənmirdi. Belə ki, ona ayrıca bir çörək sexi də bağışlamışdı. Məsələ burasında idi ki, bu çörək sexi Gülbalaya günə ən azı min manat gəlir gətirirdi və elə bu da kifayət edirdi ki, o, cibindən dəst-dəst pul çıxarıb tay-tuşlarının yanında lovğalansın.

Nə isə... Uzun sözlün qisası pulu konfet kağızı hesab eləyən Gülbala ağgöz müəllimlərə pul paylaya-paylaya universiteti bitirdi. Lakin ali məktəb diplomu ona yetmirdi. Magistraturaya daxil oldu, oranı bitirəndən sonra doktoranturaya sənəd verdi. Bundan sonra fəlsəfə doktoru adı almaq üçün ona Doktor Nərimanovun Azərbaycan xalqı qarşısında ictimai-siyasi fəaliyyəti haqqında mövzu verdilər. Lakin məhəz

da erməni komissarlar Amiryana qardaşlarını, Ter-Qabrelyanı, Kaçenyanı, Mikoyanı da gəmiyə mindirərək əvvəlcə İrana, oradan da Hindistana qaçmağını kimsədən qorxub-çəkinmədən tələbələrindən bəyan etmiş, buna görə dəfələrlə təzyiqlərə məruz qalmış, lakin əzmkarlığı, qətiyyəti ilə sözlünün üstündə durmuş, Şaumyanın cinayət-kar olduğunu Leninqrada arxivlərindən gətirdiyi sənədlərə istinadən subuta yetirmiş və şaumyanpərəstlərin ağzını qıfılamışdı.

Gülbalanın həm elmi rəhbəri, həm də elmi dəyərə verməkdən ötrü toplanan komissiyanın sədri Professor Səfiəddin İsmayıl hər üç ildən bir olaraq düz beş dəfə Gülbalanın dissertasiyasını qəbul etməmiş, onun elmi dəyərə almağında imkan verməmiş, əliboş geri qaytarmışdı.

İndi isə, yəni daha üç il keçəndən sonra nəhayət ki, Gülbalanın alim olmaq ümidi xeyli artmışdı, çünki Səfiəddin İsmayıl bu yaxında ürək tutmasından rəhmətə getmişdi. Gülbala mərhum "ustad"ının adından saxta rəy düzəldib pulu gücü ilə müdafiə elədi. Sənədlərini Ali Attestasiyaya diplom almaq üçün təqdim elətdirdi. Komissiyanın sədri akademik Maqşud Məlikzadə təyin olunmuşdu. Gülbala Səfiyəddin İsmayılın ölümünə sevinmişdi, o sədr təyin olunmuş Maqşud Məlikzadənin də xarakterinə bələd deyildi, buna görə nə qədər ümidlənsə də diplom həyəcanı onu pərişan edirdi.

Amma məhşur müğənni həm də millət vəkili Zübeydə Yavər qızının Gülağanın atası tanışığını biləndən sonra xeyli sakitləşdi. Gülağa çox çətinliklə olsa da Zübeydə xanımla telefon əlaqəsi saxlaya bildi, Zübeydə xanım da öz növbəsində söz verdi ki, mütləq Maqşud Məlikzadə ilə danışacaq.

Bir gündən sonra Zübeydə xanım Gülağaya zəng vurdu və dedi ki, Gülbalanın bu on səkkiz il müddətində nələr çəkdiyini Maqşud Məlikzadəyə anlatab. O da vəd verib ki, mütləq bu

işə bir əncam çəkəcək.

Gülağa Maqşud Məlikzadənin kabinetinə girəndə professorun başı aşağı idi, nəşə yazırdı. Gülağa uduquna özünü təqdim edəndən sonra ona tərəf baxmadan sağ əliylə ona oturmağı təklif elədi və bir neçə saniyə sonra başını qaldıraraq onun üzünə baxdı, baxan kimi də sanki onu zəhərli güzrə çaldı, əcaib bir cin görürmüş kimi gözləri kəlləsinə çıxdı, bütün bədəni əsdi, əvvəl səsi çıxmısa da, sonra var gücü ilə bağırdı:

-Rədd ol burdan! Cəhənnəm ol!

Özünü itirib şaşqın bir vəziyyətə düşən Gülbalanın rənginin meyit kimi ağardığını fərqi varmıdan kətildən qalxıb əvvəlkindəndən də möhkəm səslə bağırdı:

-Əşitmədin, cəhənnəm ol burdan! Allah sənə lənət eləsin!

Gülağa dili topuq vura-vura zorla dilləndi:

-Məni Zübeydə xanım göndərib. Masud Məlikzadə titrəy-titrəyə ona tərəf yeridi:

Çıx, çıx.

Gülbala suyu süzülə-süzülə kabinetdən çıxdı və dəhlizdəki bədənnüma güzgünün qarşısında dayanıb sakit səslə dilləndi:

-Mən bu insanlara neyləmişəm görəsən?!

Bir qədər sonra Gülbala güzgüdə aralanıb mobil telefonla atasına zəng vurdu, Gülağa məsələdən hali olan kimi səsini ucaltdı:

-Ay bala, ay Gülbala, mən sənə nə qədər deyim, alim olmaq sənənin nəyinə lazım?! Pulun, evin-əşiyin, maşının. Alimlik sənə nə verəcək?! Bədi daha mən də tənəzə ol.

Gülağa bunu deyib aparatı qapatdı. Gülbala telefonu cibinə qoyub pillələrə düşdü və binadan çıxıb o biri səkinin kənarında saxladığı maşına tərəf getdi, burdan maşınlar gur keçdiyi üçün yolu çətinliklə keçdi və avtomobilinə yaxınlaşarkən başına ağ araxçın qoymuş, öyninə göy ləbbədə geinmiş bir molla gözünə dəydi. Mollanın üzündə elə bir ifadə var idi ki, sanki alçaq dağları o yaratmışdı. Molla Gülbalanın yanından ötərkən ona özündən asılı olmayaraq ani nəzər salıb üz-gözünü turşutdu, sonra üzünü başqa səmtə çevirib yavaşca dilləndi:

-Lənətullah!

Molla bu sözü nə qədər yavaş desə də qulaqları pişik qulaqları kimi həssas olan Gülbala bunu eşitdi və əlində maşınının açarı iti addımlarla mollaya yaxınlaşdı:

-Molla əmi, olmaya mənə lənət oxuyursan?!

Molla yenə ani olaraq ona nəzər saldı, dərhal üz-gözü bir az da əyildi və başqa səmtə baxaraq dilləndi:

-Yox, yox...

Gülbalanı görəndən sonra özünü o qədər yaxşı hiss etməyən din xadimi "yox-yox" sözlünü elə ifadə elədi ki, "x" hərfələrini yedi, buna görə də yox-yox əvəzinə, yo-yo alındı. Gülbalaya isə elə gəldi ki, onsuz da erkək, sifəti kök pişiklərə bənzəyən molla miyomiyə dedi. Odur ki, addımlarını yeyinlədib ağır cüssəsinə uyğun gəlməyən iti addımlarla qaçan mollanın bərabərinə çatıb onun qolundan yapışdı:

-Bura bax, miyo-miyo, belə molla əmi mən sənə nə yamanlıq eləmişəm ki, mənə lənətləyirsən?

Molla onun üzünə baxmadan başını buladı:

-Mən sənə lənətləmədim oğlum. Şeytana lənət oxuyurdum. Birdə ki, mən molla deyiləm, axundam.

(Davamı var)